

SURÁNYI BÉLA
agrártörténész
Debreceni Egyetem
Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi
és Környezetgazdálkodási Kar (MÉK)
bsuranyi42@gmail.com

AZ ÚJRAKEZDÉS KÖVETE: BENCSIK ISTVÁN (1953-1970) /DEBRECENI AGRÁRFELSŐOKTATÁS/ (1910-1998)

1945-ben változás köszöntött be a hazai mezőgazdasági felsőoktatásban, amely a központosítás jegyében született meg. Megalakult a Magyar Mezőgazdaságtudományi Egyetem. Mindez később alapját jelentette a gödöllői Agrártudományi Egyetem színrelépésének. Átszervezések tarkították a képzés szerkezeti felépítését, helyszíneinek véglegesítését. A vidéki intézmények osztályokként működtek, majd a 49. évi rendelet megszüntette az általuk folytatott oktatást, így a központosított egyetem debreceni osztályát is, 1949. március 12-én. 1953-ban Bencsik István kapott megbízást a debreceni oktatás újra indítására. Közel két évtizedet töltött a cívisvárosban, vezető beosztásban az intézmény élén. Munkássága révén modernizálta, kibővítette az egykori – az 1940-ben átadott középfokú m. kir. mezőgazdasági tanintézetet – épületegyüttest. Nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a város felsőfokú mezőgazdasági szakoktatása rövid idő alatt példaértékűvé vált az országban. Megteremtette az oktatás-kutatás tárgyi és szellemi hátterét. Sokat köszönhet Debrecen agrárfelsőoktatása Bencsik Istvánnak, aki rangot vívott ki a város oktatás életében, egyúttal országos elismerést szerzett.

Kulcsszavak: újrakezdés, intézménytörténet, megalapozás

Agriculture played a significant role in consolidating the domestic political system after 1956. The rapid development of the Hungarian agricultural sector's performance contributed significantly to the country's relations with the economically developed regions of the world, with the so-called Hungarian model incorporating backyard farming into large-scale agriculture. However, this progress was achieved through an arduous road to development, resulting in internationally recognised vocational training standards in agriculture, particularly in higher agricultural education. Since the second half of the 1960s, there has been a noticeable development in the agricultural sector in Hungary. It has managed to preserve the creative traditions of its historical peasantry to a certain extent. The Debrecen agricultural higher education had a decisive role in the ambitious development of Hungarian agriculture. István Bencsik was an outstanding player in this process, actively contributing to the material and intellectual foundation of higher education in Debrecen. His work later impacted the agriculture of Tiszántúl and the wider region.

Keywords: recommence, institute's history, establishment

A hazai politikai rendszer 1956 utáni konszolidációjában a mezőgazdaság jelentős szerepet játszott. A magyar agrárium teljesítményének ugrásszerű fejlődése nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a világ

gazdaságilag fejlett régióival az ország kiépítette kapcsolatait, amelynek zálogát az ún. magyar modell jelentette, amely a háztáji gazdálkodást beemelte a nagyüzemi mezőgazdaság keretébe. A kibontakozáshoz gyötrelmes út vezetett. Mindez együtt járt a mezőgazdasági szakképzés, kiemelten az agrárfelsőoktatás nemzetközileg is elismert színvonalának megszületéséhez. Az 1960-as évtized második felétől már érezhető volt a fejlődés a hazai agráriumban, ahol bizonyos mértékig megőrződött a történelmi parasztság kreativitási hagyományainak fennmaradása is. A magyar mezőgazdaság nagyívű fejlődésében az agrárfelsőoktatás debreceni színtere meghatározó volt, ebben is kiemelkedő szerepet játszott Bencsik István, aki tevékenyen kivette részét Debrecen felsőoktatásának tárgyi, szellemi megalapozásából. Munkássága későbbiek során befolyásolta a Tiszántúli és a tágabb régió mezőgazdaságát.

A hazai agrárfelsőoktatásban a XX. században a hazai felsőfokú mezőgazdasági szakképzésben elsőként az 1934. évi X. tc.¹ hívta életre a M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemet, amelyben helyet kapott a mezőgazdasági és az állatorvosi osztály. De a törvény nem érintette a vidéki mezőgazdasági akadémiákat. A másik integráció 1945 őszén indult útjára, és kizárólag a szoros értelemben vett mezőgazdasági képzést érintette.² Az akkori földművelésügyi miniszter, Nagy Imre javaslatára, 1945-ben fővárosi székhellyel létrejött a Magyar Agrártudományi Egyetem – 8.740/1945/M.E. rendelet. Az egyetem szervezetileg a József Nádor Műegyetem Mezőgazdasági- és Állatorvosi Kara alapján született meg. Ezekben az években a rektori posztot Doby Géza, Manninger Rezső, Mohácsy Mátyás, Révy Dezső, Máthé Imre töltötte be. 1948-ban átszervezés zajlott le, és a 3.208 /1948/ IV. 9. sz. rendelet alapján létrejött a Gödöllői Mezőgazdasági Akadémia, amely 1953. október elsejével megszűnt, jogutódja a Gödöllői Agrártudományi egyetem lett, és a Debreceni Mezőgazdasági Akadémia. A Gödöllői intézmény agrártudományi egyetemenként – több lépcsőben – 1950-től kikerült Gödöllőre. A vidéki integrált osztályok akadémiaként működtek tovább, 1954-től Keszthely és Mosonmagyaróvár is. A Mezőgazdasági Gépkeszerleti Főiskola önálló karként a Gödöllői Agráregyetemhez került.

A XX. század évtizedei mozgalmas időszakot ölelnek fel a magyar agrárfelsőoktatás szervezeti felépítését illetően. Az intézmények elnevezései, minősítési fokozatai, a hovatartozásainak változásai sorjáznak az évtizedek alatt. S különösen gazdag volt ezen a téren az 1945 utáni korszak, amely bővelkedett politikai színezetű gazdálkodási rendelkezésekben, Nagy Imre FM miniszter szervezeti javaslata a központosítás jegyében fogant. Így 1949 márciusában kiadott rendelet – 56.259/1949.VI. F.M. – 1949. március 12-vel felszámolta a Magyar Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Kara Debreceni Osztályát.³ „... *A pällagi tanári kar egy részét és a hallgatók csekély hányadát a budapesti kar vette át.*” Az államtitkár, aki a rendeletet aláírta, Bencsik István volt.⁴ Az átvett vidéki hallgatók csak sikeres felvételi vizsga után folytathatták Budapesten tanulmányaikat.

Bencsik István 1948. szeptember 1-től 1949. szeptember 5-ig volt a Földművelésügyi Minisztérium államtitkára.⁵ 1957-ben a bezárás „valódi” okairól a következőket tette közzé: „... *Az állami gazdaságok, gépállomások, termelőségvetkezetek szervezésének programja természetesen maga után vonta az agrárfelsőoktatásnak azt a programját, hogy az új szakembereket a nagyüzemek vezetésére kell képezni /.../ a vidéki osztályokon egy alapos cenzust kell végrehajtani az oktatóknál és a hallgatóknál egyaránt /.../ a vidéki osztályokat Budapestre kell összehívni /.../ hogy az oktatást szakterületükön meg tudják valósítani.*” Valójában az ideológiai, politikai háttér nem volt megfelelő! Ne feledjük, 1949-ben már eldőlt a hatalom egyirányúsítása. A Magyar Kommunista Párt akkori főtitkára nem értett egyet sem az agráregyetem

¹ MÉSZÁROS I., *A magyar nevelés- és iskolatörténet kronológiája 996-1996.* Budapest, (é.n.) 91.

² https://hu.wikipedia.org/wiki/Gödöllői_Agrártudományi_Egyetem

³ SZÁSZ G. (főszerk.), *135 éves a debreceni agrár-felsőoktatás.* Debrecen, 2003. 109.

⁴ WALLESHAUSEN Gy., *A Magyaróvári agrár-felsőoktatás 175 éve.* Magyaróvár, 1993. 187.

⁵ WALLESHAUSEN Gy., *A Magyaróvári agrár-felsőoktatás 175 éve.* Magyaróvár, 1993. 187. A cenzus feltételekhez kötött engedmény biztosítása.

tervével, sem a fővárosi helyszínnel, sem pedig a felügyeleti szerv kilétével, amely posztra a Földművelésügyi Minisztérium helyett a Vallás és Közoktatási Minisztériumot szándékozott megtenni.⁶

Az életút állomásai

Bencsik István életpályája a közéleti ember tevékenységét tükrözi. Munkássága példázza azt a személyiséget, aki nem hátrál meg az élet kínálta feladatok elől. Fülekpilisen (Szlovákia) született 1910. október 6-án.⁷ 1933-ban a Pázmány Péter Tudományegyetemen matematika-fizika szakos tanári oklevelet szerzett, amelyet Debrecenben is hasznosított. A Nemzeti Parasztpárt tagjaként (1944-1948) bekapcsolódott a hazai politikai életbe, ahol titkári és vezetőségi posztot töltött be. 1948-tól a MDP-nek, majd 1956-tól tagja volt az MSZMP-nek. 1957-1960 között a Hazafias Népfront Országos Tanácsának a tagja, 1960-tól pedig elnökségi tagja volt. A koalíciós években, 1947-1948 között Zala vármegye főispánjaként ismert. 1948-1953 és 1967-1971 között országgyűlési képviselőiséget vállalt. A mezőgazdasági szervezetekben betöltött különféle tisztségek közel álltak hozzá, hiszen nagyszülei, szülei gazdálkodóként találtak megélhetést. Így nem volt idegen számára a verítékes mezőgazdasági munka, amelyet főleg a nyári időszakban végzett, a szülőkkel karöltve. Tisztségeket töltött be az Agrártudományi Egyesületben, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségében (MTESZ), a Tudományos Ismeretterjesztő Társulatban. 1951-1953 között a Mezőgazdasági Tudományos Központ főtitkári posztját birtokolta. Korábban már említettük államtitkári beosztását a Földművelésügyi Minisztériumban. Debreceni éveiről a későbbiekben teszünk említést.

A politikával és a mezőgazdasággal kapcsolatos tisztségek mellett nem lett hűtlen tanári végzettségéhez. 1934-től Nyíregyházán, 1937-1943 között az orosházi evangélikus gimnázium oktatója. 1943-1945 között pedig a sarvasi mezőgazdasági középiskola tanáraként tevékenykedett. Debreceni évei után, 1970-től, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkáráként vett részt a közéletben. 1974-ben vonult nyugdíjba. 1998. július 10-én hunyt el, Budapesten helyezték örök nyugalomra. Ruzsányi László professzor, volt hallgatója búcsúztatta.

A debreceni évek

„... 1953. augusztus 25-én⁸ érkeztem Debrecenbe, azzal a megbízással, hogy szervezzem meg a Debreceni Mezőgazdasági Akadémiát. [...] a Pallagi Kísérleti Intézetnek e miatt az akadémia miatt kellett megszűnni [...] 1949-ben, mint földművelésügyi államtitkár, én írtam alá azt a rendeletet, amely a pallagi felsőoktatási intézményt megszüntette. Úgy éreztem, hogy most térek vissza eredeti pedagógus hivatásomhoz [...] A Debreceni Mezőgazdasági Akadémia kezdetleges, szegénye állapotából [...] jól felszerelt egyetemi intézménnyé (vált egy évtized alatt).” A szerző egy meghatározó időszakot felölelő kötetét az intézmény fejlődéstörténeti kategóriájába sorolta. Bencsik Istvánnak köszönhető, hogy debreceni évei alatt az akadémia rangos egyetemmé vált. Mindezt alátámasztja a „generációs értékelés” a későbbi nemzedékek soraiból.⁹

⁶ WALLESHAUSEN Gy. (főszerk.), *Jubileumi emlékkönyv /1920-1995/*. Gödöllő, 1995. 149.

⁷ MARKÓ L. (főszerk.), *Új magyar életrajzi lexikon*. Budapest, 2001. 606.

⁸ BENCSIK I., *A Debreceni Agrártudományi Főiskola 10 éve (1953-1963)*. Budapest, 1969. 5-7. A személyre szóló igazgatói megbízás az Országos Levéltárban F.M. II. Be-14-21/2/53 fondjegyzék számon található.

⁹ *Magyar Mezőgazdaság*, 1998. 53. évf. 31. sz. 23. (Körösvölgyi László c. egyetemi tanár visszaemlékezése). Az 1953-ban meginduló akadémia az 1962. évi XXII. sz. törvényerejű rendelete értelmében az agrártudományi főiskola egyetemi jellegű volt. Lásd még: BENCSIK I., *A Debreceni Agrártudományi Főiskola 10 éve (1953-1963)*. Budapest, 1969. 67. Az 1970. évi XX. sz. törvényerejű rendelet révén egyetemi rangot kapott az intézmény, karok bekapcsolásával. Noha már 1967-től egyetemi rangú intézményként működött. Lásd még: SZÁSZ G. (főszerk.), *135 éves a debreceni agrár-felsőoktatás*. Debrecen, 2003. 132.

„... neki volt ereje, akarata és bátorsága kiállni azért, hogy a mezőgazdasági akadémiából Debrecenben egyetem legyen /.../ nemcsak pedagógus, hanem tanár volt a szó /.../ legszebb értelmében. Arra nevelt és tanított bennünket, hogy egy szegény ország agrárértelmiségjeként tegyünk meg mindent azért a népért, azért a magyar mezőgazdaságért, amelyikért (ő is mindent megtett). Egy klasszikus mondatot idézett egykoron, ami így hangzott: A szomorkodás a tétlenség egyik fajtája /.../ mi bálások vagyunk neki ezért.”

Debrecenben eltöltött évei alatt mindent megtett azért, hogy az elhelyezés, az oktatási színvonal megfeleljen az egyetemre válás kívánalmainak. Debreceni évei alatt felépült két tanügyi épület, egy hatszáz férőhelyes kollégium, négyszáz ülőhelyes kultúrterem, továbbá konyha és ebédlő, kiszolgáló épületek, tanári lakások, sportpályák létesítése fűződik nevéhez.¹⁰ A beruházások nemcsak az épületekre szorítkoztak. Mindez azt jelenti, hogy a főépület kivételével a többi létesítmény megszületése is az ő nevéhez fűződik. A laboratóriumok felszereltsége, a működésükhöz szükséges tárgyi feltételek biztosítását is fontos feladatának tartotta. Mindez kiegészítésül az agrár-oktatás szakmai alapjait is lerakta, fontos feladatnak tartva. A jövő követelményeinek elébe ment, mert debreceni évei alatt elindította mindazt, ami a későbbi évtizedekben teljesedett ki. Mindamellert szervezte a tanári kar tudományos tevékenységét, az eredmények közzétételét. Az oktatást-kutatást alapvető feladatnak tekintette, hangsúlyozva a szakmódszertan összetett kérdéskörét, ami az agrárképzés megalapozását jelentette.

FOTÓK KELLENEK:

- **Aula faldísz**
- **Európa elrablása**
- **Lovak**
- **Furulyázó fiú**

A debreceni évek idején az oktatási központ irányításában meghatározó szerepet játszott.¹¹ 1953-tól az akadémia igazgatója volt. 1962-1970 között (1962-1965, 1968-1970) rektorként állt az intézmény élén. A két időszak között rektorhelyettesi posztot töltött be. Tudományos munkássága elismeréseként

1958-ban egyetemi tanár címet ítéltek számára. 1978-ban a Debreceni Agrártudományi Egyetem első rektorának Doctor Honoris Causa kitüntető címet adományozott Tóth József rektor és Pethő Menyhért dékán vezetése alatt.¹² „Elévülhetetlen érdemeket szerzett a felsőfokú agrár-oktatás újra indításában, az oktató-nevelő munka szervezésében, az egyetem fejlesztésében, abban, hogy az intézmény a Tiszántúli mezőgazdasági, felsőoktatási és tudományos központjává vált. Irányításával a három éves akadémiából négyéves főiskola, majd agrártudományi egyetem lett. Az oktatás korszerűsítése mellett megindultak azok a kutatások, amelyek eredményei mára nemzetközi elismerést vívtak ki.” A Pro Universitate díj első kitüntetettjeként is beírta nevét az intézmény történetébe.

Forrás: [Bencsik István – Köztérkép \(kozterkep.hu\)](http://kozterkep.hu) (Alkotó: E. Lakatos Aranka, 2010)

¹⁰ UNGÁRI J. (szerk.), *Pedagógusok arcképcsarnoka*. Debrecen, 2004. 35.

¹¹ JÁVOR A. (szerk.), *A Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum díszdoktorai*. Debrecen, 2002. 7.

¹² JÁVOR A. (szerk.), *A Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum díszdoktorai*. Debrecen, 2002. 7-8.

A mindennapok munkája a jövőért

Bencsik István¹³ közéleti ismertsége, a debreceni agrárfelsőoktatás újra indításának sikere elfogadottságot eredményezett szakmai berkekben személyisége iránt. Véleményére kíváncsi volt az agrártársadalom. 1949-ben kezdetét vevő reform, amely a központosítás jegyében született – a politikai okokat mellőzve –, sikertelen volt. Újra kellett indítani a működésükben felfüggesztett egykori gazdasági akadémiákat. Debrecen előnyt élvezett, hiszen már 1953-ban kinyitotta kapuit a hallgatóság előtt. Felvázolta a mezőgazdasági felsőoktatásban az akadémiák szerepét, alátámasztva, hogy „... 1954 őszén újból meg kell nyitni – az 1953 őszén megnyílt debreceni mezőgazdasági akadémiához hasonló szervezettel – a keszthelyi és a mosonmagyaróvári mezőgazdasági akadémiát ... (szükség van) a mezőgazdaság egész területén jártas általános (agronómusokra). Sok-sok elméleti tudás kell ahhoz, hogy valaki a gyakorlatban megtalálja a gazdálkodás helyes módját.” Mindez azt jelentette, hogy az alaptárgyak bővítése mellett a szaktárgyak súlyát is növelni kell. Példaként említve Debrecen, ahol már elkezdődött ez a munka. Az intézmény-vezető fontosnak tekintette a tanárok tudományos munkásságát. Noha említeni lehetett volna az óvári példát, ahol a XIX. század végén már kívánalom volt a tudóstanár megléte, ami az akkori Óvárnak prioritást adott a magyar mezőgazdasági kultúrában. Javasolta a szerző az akadémiáknak azt a kívánalmat, hogy törekedniük kell arra, hogy tájrégiójuk központi tudományos intézetei legyenek.

1957-ben jövőt meghatározó rendelet¹⁴ látott napvilágot – az Elnöki Tanács 35/1957.sz. törvényerejű rendelete –, amely „... végre biztos révbe juttatja az agrárfelsőoktatás sokat hányatott hajóját. Mind a négy felsőoktatási intézmény tanulmányi idejének azonosan négy évben történő megállapítása, az azonos tanterv és az azonos mezőgazdasági mérnöki diploma bosszú perre tesz pontot és teljes megnyugvást hoz”. Bencsik István hasznosnak tekintette a közgazdasági jellegű tárgyak oktatásának a bevezetését. Megvalósítandó feladatnak tartotta a gyakorlati oktatás javítását. De a jövőre nézve nem tartotta elegendőnek az egységesített négyéves képzési időt.

A debreceni intézet életében fontos mozzanat volt, amikor a Földművelésügyi Minisztérium 21/1955. sz. utasítása Debrecen tájkatató intézetté jelölte ki.¹⁵ „... Az akadémia az FM által jóváhagyott és az MTA által tudomásul vett részletes kutatási terv alapján végzi a tudományos munkát.” Az oktatás eredményességének zálogát azonban a tanárok tudományos tevékenysége határozza meg. A jövőt illetően az akadémia fő tudományos vonulata a tiszántúli mezősegi talajokon folytatott gazdálkodási módok kialakítására szorítkozik. Ebben a témakörben elsőként az 1955-ös tudományos évkönyv adott számot, amely az addigi kutatási eredményeket tette közzé. Mindez jelezte, hogy tevékeny munka vette kezdetét, nemcsak az oktatás, hanem a kutatás terén is az 1953-ban kaput nyitó intézetben.

Bencsik István¹⁶ rendszeresen véleményt nyilvánított az oktatás terén az agrármérnök-képzésről, amelynek hatékonyságát a tananyag mennyiségében és minőségében látta. A szerző a felsőoktatás terén az üzemen dolgozó mezőgazdasági mérnökök képzését tekintette fő célnak, amely az 1960-as években már elfogadott tényként érvényesült. A kibontakozó vita arról szólt, hogy általános mérnököt, vagy szakmérnököt képezzenek a felsőoktatási intézetek. Sok vita tarkította a szakmai berkek táborát is, az ökonómiai, a biológiai és a műszaki szemlélet hívei körében. Ezt a „gyúanyagot” helytelenítette, helyette az önálló gondolkodásra történő nevelés kívánta előtérbe helyezni, mint fő szempontot. Mivel az üzemi körülmények döntenek majd el, hogy a szakemberek melyik irányzat mellett tegyék le a voksot.

¹³ Magyar Mezőgazdaság, 1954. 9. évf. 23. sz. 1.

¹⁴ Magyar Mezőgazdaság, 1957. 12. évf. 14. sz. 13.

¹⁵ A Debreceni Mg-i Akadémia Tudományos évkönyve /1955/. Debrecen, 1956. 3-5.

¹⁶ A Debreceni Mg-i Akadémia Tudományos évkönyve /1960/. Debrecen, 1961. 3-13.

Önmérsékletet kell tanúsítani azon a téren is, hogy mit kíván az oktató az alapozó szaktárgyaktól és a szakmai tárgyaktól. Másik szempont az, hogy mit vár el a felsőoktatás a középiskolai ismeretektől. A szerző véleménye szerint a technikumok által nyújtott alacsonyabb általános ismeretekre kell hagyatkozni. Fontos kérdés az óraszám méltányos megállapítása. A tanulmány összegzésében Bencsik István – külföldi példák ismeretében – megjegyzi, hogy a mezőgazdasági felsőoktatási reformot a tananyag korszerűsítésének fonalán kell kifejtetni, „... ügyelve arra, hogy a *tananyagvita ne tantárgyi vita legyen*”.

Az 1957-ben rendezett tudományos ülészakon¹⁷ Bencsik István a hazai agrárfelsőoktatás 1945 utáni fejlődését tekintette át. Az előadás hangnemén érződik az 1956 utáni „politikai sokk”, feledvén azt, hogy a gazdálkodás akkor eredményes, amikor annak vezérelve a rációt követi. Javára írandó, hogy számot vetett az elkövetett hibákkal, messze ható mulasztásokkal is. Érintve 1949-et, amikor a vidéki akadémiákon megszűnt a képzés, noha nem szakmai szempontból. A politikai háttértől eltekintve, a mulasztás okai között a sürgető káderezési szükségletet és a takarékoságot említve. Viszont reális okot is számításba vett, ami nem más volt, mint a saját tantervezések hiánya, Debrecen kivételével.

1964. május 26-28. között rendezett konferenciának témája az újrakezdés egy évtizedének kérdése volt.¹⁸ Bencsik István egyetemi tanár, a főiskola rektora Észak-Tiszántúl mezőgazdaságának fejlesztését tekintette át, a főiskola szerepvállalásával karöltve. Az 1960-as évek első felében a kudarcok és az eredmények együttesen uralták a gazdálkodás eredményességét. Az 1968-tól életbe lépő új gazdasági mechanizmus fejlődési pályára állította a magyar mezőgazdaságot, amely közel egy másfél évtizedes, nemzetközileg is számon tartott, a hazai agrártörténetben egyedülálló fejlődést eredményezett. Amint a szerző megjegyezte, az 1960-as évek első felében rendelkezésre állt a nagyüzem és az egyre idősebb történelmi parasztság, de hiányzott még a szakértelem és a technika. A szakértelem szűkösségére utalt az alap-, közép- és felsőfokú képzettségű szakemberek alacsony aránya. Mivel az ún. racionális vagy új mezőgazdaság, amely a mezőgazdaság harmadik forradalmát képviseli a XVII-XVIII. századtól eredően, amikor a gazdálkodás a tudományra hagyatkozik, a tapasztalati kultúra rovására. Nem véletlen, hogy a tudomány felértékelődése a gazdálkodásban ösztönzi a szakoktatás kibontakozását. Bencsik István a tudomány szerepét legalább három szempontból tartotta ildomosnak: 1./ tudományos eredmény, 2./ terjesztésére hivatott szervezet, 3./ aki hasznosítja a termelésben. A debreceni főiskola, mint tájgazdász intézet, az alábbi témakörökkel foglalkozott az 1960-as évtizedben:

1. az öntözéses gazdálkodás fejlesztése,
2. takarmány- és árunövények hozamának növelése,
3. nagyüzemek ökonómiája,
4. az állattenyésztés hozamának növelése a Tiszántúlon,
5. kertgazdasági növények nemesítése, a hajdúsági táj homoktalajaira alkalmas agrotechnika kidolgozása.

Összeállításunkkal folytatódik a debreceni agrárfelsőoktatás vezető- és tudományos képviselőinek a bemutatása, akik hosszabb ideig álltak az intézet élén, iskolateremtők voltak, valamint munkásságukkal hozzájárultak a hazai mezőgazdasági felsőfokú képzés színvonalának emeléséhez. Bencsik István az újrakezdés következtében 1953-ban útjára indította a debreceni intézetet, napjainkban már 155 év óta képezi a szakembereket. A debreceni agrárfelsőoktatás előnyt élvezett azzal, hogy a felsőfokú agrárképzést újraindította. Megalapozta a tárgyi és szellemi hátterét az oktatásnak és kutatásnak. Debreceni éve alatt az épületegyüttes új arculatot kapott, jelentősen

---

¹⁷ BENCSIK I., *A magyar agrárfelsőoktatás fejlődése a felszabadulás óta*. Tudományos ülészak. Debrecen, 1957. 91-105.

¹⁸ BENCSIK I., *A tudomány feladatai Észak-Tiszántúl mezőgazdasági fejlesztésében*. Tudományos ülészak. Debrecen, 1964, 15-31.

bővült, megteremtette a hatékony oktatás tárgyi eszközeit, biztosítva a kutatáshoz szükséges feltételeket. Az oktatás színvonalának javításában a szakmódszertan központi szerepet töltött be nála. Tevékenysége nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Debrecen felsőfokú mezőgazdasági szakoktatása rövid idő alatt példaértékű volt a magyar oktatási rendszerben. Bencsik István születésének centenáriuma¹⁹ alkalmából a Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kara 2010. október 8-án az alapító rektor emlékére a Campus szoborparkjában a DE akkori rektorhelyettese, Szilvássy Zoltán és a centrum elnöke, Nagy János professzor felavatták mellszobrát. Olyan nagy elődök társaságában emlékezteti a jelenkor oktatóit, kutatóit és hallgatóit, mint Tormay Béla és Kerpely Kálmán, akik az intézmény történetének máig ható arculatát kialakították. Mindezt másfél évszázad működése bizonyítja a magyar mezőgazdasági kultúrában.

Napjaink oktatói, kutatói a neves elődök munkájára bátran hagyatkozhatnak

---

¹⁹ Az *első rektor*. Hajdú-Bihari Napló. 2010. okt. 8. LXVII. évf. 235. sz. Tudomány és oktatás melléklet. 1.